

INVENTARISATIE- EN HERBEOORDELINGSLIJST

Inclusief Adviezen

NATIONAAL KEURMERK
"NATUURLIJK TUINIEREN"

Dijkzicht Amsterdam 2017

Het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren is een
samenwerkingsproject
van het AVVN, het IVN en de KNNV.

**INVENTARISATIE- EN BEOORDELING
NATIONAAL KEURMERK NATUURLIJK TUINIEREN**

NAAM AFDELING: Tuinpark Dijkzicht

PLAATSNAAM: Amsterdam

CONTACTPERSOON: Jorien Vollaard 06-51342447

**Herbeoordeling uitgevoerd door
Ellen de Nood op 20 juni 2017**

AVVN
Vogelvlinderweg 50
3544 NJ Utrecht
(T) 030 - 670 1331
E-mail info@avvn
www.avvn.nl
[facebook.com/avvn.nl](https://www.facebook.com/avvn.nl)

INHOUDSOPGAVE

	Samenvatting inventarisatie en beoordeling
I	Algemene gegevens complex
II	Specifieke gegevens complex
	A. Inrichting en beheer, algemeen
	B. Inrichting en beheer, specifiek
	C. Opstallen en dode materialen van de afdeling
	D. Inkoop/winkel
	E. Interne milieuzorg
	F. Voorlichting door de afdeling
III	Bijzondere elementen

SAMENVATTING INVENTARISATIE EN BEOORDELING

No.	CATEGORIE	Aanwezig	Afwezig	Potentie	Max. punten	Toegekende punten
II.	SPECIFIEKE GEGEVENS COMPLEX					
A.	<i>Inrichting en beheer, algemeen</i>					
A.1	Bodembedekking/kruidlaag				12	12
A.2	Oevers, sloot(kanten) en greppels				23	20
A.3	Vijvers en poelen				6	6
A.4	Grasvelden				9	4
A.5	Bermen				11	11
A.6	Omheining/afscheiding rondom het complex				6	6
A.7	Bestrijding en bemesting				10	10
B.	<i>Inrichting en beheer, specifiek</i>					
B.a.	<i>Beplanting ten behoeve van dieren</i>					
B.a.1	Inheemse plantensoorten					
	Heggen				6	6
	Bosjes				6	6
	Bloemborders				6	6
	Bomen				5	5
B.a.2	Beplanting met natuurwaarde					
	Algemeen				9	9
	Maatregelen t.b.v. insecten				10	10
B.a.3	Watervegetatie				7	7
B.a.4	Verlandings- en ruigtevegetatie				4	4
B.a.5	Bos, struwelen, erfbeplanting				7	7
B.a.6	Wand/gevelbegroeiing				3	0
B.b.	<i>Overige inrichting t.b.v. dieren</i>					
B.b.1	Droge muren/stapel muren				12	11
	SUBTOTAAL					

No.	CATEGORIE	Aanwezig	Afwezig	Potentie	Max. punten	Toegekend
	SUBTOTAAL					
B.b.2	Kunstmatige broedplaatsen/nestplaatsen/schuilmogelijkheden					
	Kunstmatige schuilgelegenheden van natuurlijk materiaal				20	17
	Kunstmatige schuilgelegenheden van overig materiaal				12	12
C.	Opstallen en dode materialen van de afdeling					
C.1	Gebruikte beschermende middelen op gemeenschappelijke opstallen				2	2
C.2	Dakdekking op gemeenschappelijke opstallen				6	2
C.3	Verharding				5	5
D.	Inkoop/winkel					
D.1	Aanbod diverse producten					
D.2	Aanbod beschermende middelen					
D.3	Aanbod bouw- en tuinmaterialen					
D.4	Aanbod materialen voor afscheidingen					
D.5	Aanbod ondersteunende producten ten behoeve van dieren					
E.	Interne milieuzorg					
E.1	Energiebronnen en -gebruik				7	4
E.2	Scheiding, opslag, hergebruik en verwerking afvalstoffen				11	9
E.3	Opvang en afvoer regen- en/of afvalwater				5	4
F.	Voorlichting door de afdeling					
F.1	Voorlichtingsplan				6	0
F.2	Schriftelijke voorlichting via clubblad				15	15
F.3	Voorlichting via mededelingenbord				5	5
	SUBTOTAAL					

No.	CATEGORIE	Aanwezig	Afwezig	Potentie	Max. punten	Toegekend e punten
	SUBTOTAAL					
F.4	Voorlichting in de winkel/inkoop					
F.5	Tuinbegeleiding (persoon of commissie)				9	9
F.6	Cursussen, lezingen, tentoonstellingen, excursies				25	21
III	BIJZONDERE ELEMENTEN (bonuspunten)					93
	MAXIMUM AANTAL PUNTEN EXCLUSIEF BONUSPUNTEN				280	
	TOTAAL AANTAL PUNTEN INCLUSIEF BONUSPUNTEN					338

BEREKENING PERCENTAGE GEREALISEERDE DOELEN:

Maximaal aantal punten: 280 (100 %)

Behaalde aantal punten: 338 (120 %)

Toekenning is : 4 STIPPEN

Beantwoording van de inventarisatie- en beoordelingslijst vindt plaats voor de aanwezige onderdelen en de potentiële onderdelen. De punten die tussen haakjes vermeld worden zijn de maximum punten die verkregen kunnen worden. De advies- & begeleidingscommissie kan minder dan het maximum aantal punten toekennen.

II SPECIFIEKE GEGEVENS COMPLEX

Inhoud:

A. *Inrichting en beheer, algemeen*

1. Bodembedekking/kruidlaag
2. Oevers, sloot(kanten) en greppels
3. Vijvers/poelen
4. Maaien van grasvelden
5. Bermen
6. Omheining/afscheiding rondom het complex
7. Bestrijding en bemesting

A. INRICHTING EN BEHEER, ALGEMEEN

1. Bodembedekking/kruidlaag

Bodembedekking/kruidlaag : **Maximum aantal punten 12**

Bodembedekking/kruidlaag	☐ spontaan opgekomen vegetatie is pleksgewijs aanwezig (1) ☐ ongeveer de helft onder de struiken is bedekt met ongestoorde bodemvegetatie (3) ☒ onder alle struiken wordt de vegetatie met rust gelaten (5)	5
	☒ de strooisellaag (afgevallen blad), bloeistengels en oude takken blijven liggen (5)	5
Bewust aangeplante of verzorgde standplaatstypische soorten aanwezig, bijv. stinzen of andere plantengemeenschappen	☒ ja (2) ☐ nee	2
<p>Er is een uitgebreide variatie aan soorten is en het wordt planmatig verder uitgebreid/versterkt. Er is sprake van bewust aangelegde en uitgebreid aantal biotopen. Het is nu een kwestie van handhavend beheer (behouden van biotopen) met versterking en zorgdragen voor een rijkere soortenrijkdom.</p> <p>Advies: Het komt er nu op aan dat er een 'natuurbeleidsplan' en daarmee benodigde visie komt t.b.v. het gehele terrein (lees: algemene delen), waarin omschreven en verduidelijkt staat wat men als toekomst wenselijk acht en wat voor de situatie en omstandigheden mogelijk is.</p> <p>Met betrekking tot dit laatste moet worden opgemerkt dat de status van natuurreservaat in de werkelijke betekenis van het woord nooit helemaal kan worden behaald. Dit heeft te maken met het intensieve en minder intensieve gebruik door de mens in het algemeen. Echter het terrein komt in benadering nu al dichtbij. Werk om die reden hieraan: beschrijf de beoogde doelen voor opvolgers en het nageslacht. Daarbij behoort alle benodigde informatie omtrent verkregen kennis en beheer. En de grote uitdaging ligt nu in het samenwerken met allerlei (natuur- en milieu) organisaties, gemeente en waterschap etc. Maak verbinding en wederzijdse bevruchting mogelijk en wijs hen daarbij op de noodzaak van dit geheel!</p>		12

2. Oevers, sloot(kanten) en greppels : Maximum aantal punten 23

Maaien van de slootkanten	Maaifrequentie: O 3 tot 6 maal per jaar (1) X 1 tot 2 maal per jaar (3)		3
	X Planten worden gefaseerd gemaaid (5)		5
Afvoeren van gemaaid materiaal	X ja (2)		2
Sloten worden geschoond	X ja O nee	Indien ja, verplicht door de overheid: X ja O nee X Materiaal wordt afgevoerd (2)	2
Beschoeiing aanwezig	X nee (5) X ja	Indien ja, X natuurlijk materiaal (3) O kunstmatig materiaal	2+3
Oeverbegroeiing	X ja (2)	Indien ja, past bij de omgeving: X ja (1) O nee	3
<p>De oevers hebben een natuurvriendelijke afgegraven talud met op verschillende plaatsen prachtig begroeide plasdrasbermen. Het is mogelijk deze biotopen nog verder te versterken met bewust gekozen, bij de biotoop behorende, beplanting met mogelijk bijzondere soorten. De nadruk dient te liggen op de overgangen tussen de verschillende biotopen, omdat daar de omstandigheden het meest en optimaal zorgdragen voor een vergroting in de diversiteit. Pas dit toe.</p> <p>Advies Schonen van sloten:</p> <p>De ideale situatie is om ook dit gefaseerd toe te passen. Voor gedetailleerde informatie en uitwerking dienen specialisten te worden geraadpleegd</p>			20

3. Vijvers/poelen : Maximum aantal punten 6

X	Direct contact met de ondergrond (grondwater)	
X	Ondiepe en moeraszones aanwezig (2)	2
X	Onder waterplanten aanwezig (1)	O weinig variatie in onder waterplanten en drijvende planten X relatief veel verschillende onderwaterplanten en drijvende planten aanwezig (2)
X	Drijvende planten aanwezig (1)	1
	<p>De poel is goed onderhouden en het eilandje is verwijderd. De oevers zijn opnieuw afgegraven en er groeien en bloeien een grote diversiteit aan planten. Hou de begroeiing nauwlettend in de gaten en draag zorg voor het behouden en uitbreiding van de soortenrijkdom. Behoed tegen overwoekering en andere omstandigheden, zoals waterniveau.</p> <p>Hou dit goed in de gaten. Dit is belangrijk voor een blijvende goede conditie. Zorg voor blijvend open karakter in de omgeving van de poel, zodat hoger wordende struiken of evt. bomen niet gaan expanderen/overheersen. Zo blijft deze biotoop zoals is bedoeld en versterkt de ecologie ervan.</p>	
		6

4. Maaien van grasvelden : Maximum aantal punten 9

	O nooit O 1 à 2 maal per jaar (4) O 3 tot 6 maal per jaar (3) X 7 tot 20 maal per jaar O meer dan 20 maal per jaar	
X	gefaseerd gemaaid, met verschillende kruiden, zoals madelief, witte klaver, hoornbloem, leeuwentand en draadereprijs (5)	4
	<p>Sommige delen worden regelmatig gemaaid, zoals diverse grasvelden en het speelveld. Andere stukken worden 2x per jaar gemaaid.</p> <p>Blijf actief met het uitproberen van gefaseerd maaien daar waar mogelijk. Het maken van een pad in de verschillende veldjes is niet alleen bedoeld voor doorgang, observatie, maar geeft de natuur de ruimte, schept mogelijkheden voor natuurontwikkeling en houdt het wandelende publiek noodzakelijk op de paden, op afstand van de (in ontwikkeling) zijnde soorten, waar men wel kan genieten en waarnemen.</p> <p>Er kan langs de lagere delen naar de waterpartijen bij wijze van experiment Grote Ratelaar worden ingezaaid, deze parasiteert op gras en kan tegen maaien. Zie verder advies 2013.</p>	
		4

5. Bermen inclusief het deel boven aan de sloot : Maximum aantal punten 11

Maaisysteem	X motormaaier en bosmaaier O handmaaier X zeis O anders	
Maaien	Maaifrequentie: O nooit X 1 à 2 maal per jaar (4) O 3 tot 6 maal per jaar (3) O 7 tot 20 maal per jaar O meer dan 20 maal per jaar	4
	X bermen worden (deels) gefaseerd gemaaid verdeeld over meerdere jaren, met verschillende kruiden, zoals madelief, witte klaver, hoornbloem, leeuwentand en draadereprijs (5)	5
Afvoeren van gemaaid materiaal	X ja (2)	2
		11

6. Omheining/afscheiding rondom complex : Maximum aantal punten variabel

Indien een omheining/afscheiding aanwezig is geef hier het soort aan. Meerdere antwoorden mogelijk	X hekwerk van metaal of gaas O niet geïmpregneerde houten omheining met draad (2) X omheining begroeid met klimplanten (2) X vrij groeiende heg (2) (<i>achter sloot</i>) O gesnoeide heg (1) O sloot	2 2
	X anders, namelijk omheining met takkenrillen/wilgentenen op diverse plaatsen. (indien natuurvriendelijk 2 punten)	2
		6

7. Bestrijding en bemesting, Maximum aantal punten 10

X	De afdeling gebruikt bij het beheer en onderhoud geen biologische of chemische bestrijdingsmiddelen (5)		5
O	De afdeling gebruikt bij het beheer en onderhoud biologische bestrijdingsmiddelen		
O	De afdeling gebruikt bij het beheer en onderhoud chemische bestrijdingsmiddelen		
X	De afdeling bemest de algemene groendelen niet (5)		5
O	De afdeling bemest de openbare groendelen met biologische meststoffen		
O	De afdeling bemest de openbare groendelen met kunstmeststoffen		
O	De afdeling gebruikt in de openbare groendelen bodemverbeteraars		
			10

Inhoud:

B. Inrichting en beheer, specifiek

a. Beplanting ten behoeve van dieren

1. Inheemse plantensoorten
2. Beplanting met natuurwaarde
3. Watervegetatie
4. Verlandings- en ruigtevegetatie
5. Bos, struwelen, erfbeplanting
6. Wand/gevelbegroeiing

b. Overige inrichting ten behoeve van dieren

1. Droge muren/stapel muren
2. Kunstmatige broedplaatsen, nestelplaatsen, schuilmogelijkheden

B. INRICHTING EN BEHEER, SPECIFIEK**a. BEPLANTING T.B.V. DIEREN****1. Inheemse plantensoorten**Heggen : **Maximum aantal punten 6**

Bij de heggen zijn aanwezig:	☐ Enkele inheemse soorten aanwezig (1)		
	☐ Ongeveer de helft van de heggen bestaat uit inheemse soorten (2)	☐ één of twee soorten bloeiend en vruchtdragend inheems materiaal ☐ met meerdere verschillende soorten bloeiende en vruchtdragende inheems materiaal (2)	
	☒ Overwegend inheemse soorten (4)	☐ enkele soorten (twee tot drie) ☒ een grote verscheidenheid (2)	
			6

Bosjes : **Maximum aantal punten 6**

Bij de bosjes zijn aanwezig:	☐ Enkele inheemse soorten aanwezig (1)		
	☐ Ongeveer de helft van de bosjes bestaat uit inheemse soorten (2)	☐ één of twee soorten bloeiend en vruchtdragend inheems materiaal ☐ met meerdere verschillende soorten bloeiende en vruchtdragende inheems materiaal (2)	
	☒ Overwegend inheemse soorten (4)	☐ enkele soorten (twee tot drie) ☒ een grote verscheidenheid (2)	
<p>De soortenrijkdom in het vogelbos is behoorlijk toegenomen, maar kan nog verder worden uitgebreid (zie eerder gegeven soortenadvies). Voor het optimaal functioneren van een dergelijk biotoop is het noodzakelijk dat er wordt gewerkt aan het uitvoeren van een zogenaamd tussendek van boomachtige struiken of hakhout. Dat betekent met een goed beleids- en beheersplan vormgeven met bijbehorende uitvoering. Bedenk dat alles blijft groeien en ontwikkelen en dat het vasthouden van een stadium bijvoorbeeld omvat dat er ruimte tussen de (hoge) bomen/struiken dient te worden geschapen, waardoor voldoende licht en vocht aanwezig blijft voor onderbegroeiing in verschillende lagen en zo de gewenste situatie blijft.</p> <p>Om bovenstaande redenen dient ook de mogelijke pioniersbegroeiing, zoals bijvoorbeeld bramen in de gaten te worden gehouden. Bramen zijn goede nectar- en vruchtenleveranciers, maar moeten wel streng worden beheerd en geen overhand krijgen.</p> <p>Een dergelijk biotoop is uitermate geschikt om met veel dood hout en d.m.v. takkenhopen -en wallen in veelvoud aanwezig te laten zijn. Breid dit waar mogelijk uit.</p> <p>Bij onderhoud spelen de volgende beheersaspecten een belangrijke rol: snoeien, dunnen van de jonge aanplant, ontwikkeling van de kruidlaag, introductie van kruiden, beheer van kruiden.</p>			6

Bloemenborders : **Maximum aantal punten 6**

Bij de bloemborders zijn aanwezig:	☐ Enkele inheemse soorten aanwezig (1)		
	☐ Ongeveer de helft van de bloemborders bestaan uit inheemse soorten (2)	☐ één of twee soorten ☐ meerdere soorten (2)	
	☒ Overwegend inheemse soorten (4)	☐ enkele soorten (twee à drie) ☒ grote verscheidenheid (2)	6
<p>Er is hard gewerkt aan de bloembakken en andere mogelijkheden. Het is tevens mogelijk om daar waar de situatie zich ervoor leent, verhogingen aan te leggen en op deze heuveltjes inheemse planten en begroeiing toe te laten. De heuveltjes worden mooie biotopen en deze milieubouw draagt mee aan diversiteit, omdat de situatie van elke heuvel een eigen microklimaat herbergt en diverse overgangen kenmerkt.</p>			6

Bomen : **Maximum aantal punten 5**

☒ Bomen aanwezig (1)	☒ oude bomen aanwezig (ouder dan 10 tot 15 jaar) (1) ☒ bomen met ecologische waarde voor voedsel en leefruimte voor dieren aanwezig (3)	5
Advies: zie vogelbos.		5

2. Beplanting met natuurwaarde

Algemeen : **Maximum aantal punten 9**

X	Belangrijke voorjaars- en herfstbloemen of rijkbloeiende vaste planten (2)	O alle planten bloeien tegelijk in een bepaalde periode X de planten bloeien gespreid het gehele jaar door (2)	4
X	Relatief groot oppervlak met bloeiende planten aanwezig (1)		1
X	Op bewuste plaatsen het dulden van wilde planten als brandnetel e.d. (4)		4
<p>Er wordt met levend materiaal gewerkt dat aan allerlei veranderingen onderhevig is. De planten groeien en door de natuur wordt van alles toegevoegd: kruiden, vogels en insecten. De beplanting neemt in betekenis toe. Onderhoud is het begeleiden en stimuleren van natuurlijke processen. Dat is geen fase, maar een continuïteit. Ieder groeiseizoen verandert de beplanting en iedere keer opnieuw moet daarop worden gereageerd.</p> <p>De vraag is niet: hoe kan ik het zo houden, maar hoe kan ik het ecologisch kapitaal laten toenemen?</p> <p>Soorten zijn per biotoop inzichtelijk gemaakt, maar er dient ook gekeken te worden naar beoogde doelen vastgelegd in een beleidsplan. Duidelijk wat er is, wat wijzigt en wat wenselijk is behoort hiertoe. Doorgeven van deze benodigde informatie is noodzakelijk voor opvolgers nu en in de toekomst.</p>			9

Maatregelen t.b.v. insecten : **Maximum aantal punten 10**

X	Belangrijke stuifmeelleveranciers aanwezig (2)		2
X	Belangrijke nectarleveranciers aanwezig (2)		2
X	Struiken als voedselbron voor rupsen aanwezig (2)		2
X	Schuil/overwinterplaatsen voor inheemse insecten aanwezig (2)	Vergroot de diversiteit en plant enkele kardinaalsmutsen.	2
X	Overhoeken insectvriendelijk ingericht (2)		2
<p>Aan de hand van het insectenbeheer kan worden aangegeven welke mogelijkheden er zijn om variatie in het milieu tot stand te brengen. Het voordeel is dat insecten klein zijn en voor hun levensprocessen weinig ruimte nodig hebben. Bovendien kunnen insecten zeer gedetailleerde informatie over het milieu verschaffen en aan de hand van deze diergroep kan er een gedetailleerd beheers- en beleidsplan worden opgesteld. De variatie die men voor de insectenfauna nastreeft heeft in veel gevallen een positief effect op de overige fauna. Maak het om bovenstaande redenen zo uitgebreid mogelijke geschiktheid om de insectenfauna te laten toenemen, op zoveel mogelijke (kleine) stukken van het terrein, die niet direct geschikt zijn voor inrichting van grotere en specifieke biotopen.</p>			10

3. Watervegetatie : Maximum aantal punten 7

X	Mogelijkheden voor de voortplanting van bijvoorbeeld libellen, kokerjuffers en andere insecten aanwezig (2)		2
X	Voedsel-, voortplanting- en schuil mogelijkheden voor waterdieren aanwezig (3)		3
X	Mogelijkheden voor de voortplanting van amfibieën (2)		2
<p>Blijf alert op de waterkwaliteit en open karakter, alleen zo kan de huidige situatie versterkt worden. Zie advies: 'beplanting met natuurwaarden'.</p>			7

4. Verlandings- en ruigtevegetatie : Maximum aantal punten 4

X	Verlandings- en ruigtevegetatie aanwezig (4)		4
<p>Met de toename van plasdrasbermen en bijbehorende begroeiing is er veel werk verzet en is de soortenrijkdom toegenomen. Ook hier geldt: Blijf actief met monitoring t.b.v. beheer. Verder: voor de levenscyclus van bijvoorbeeld amfibieën zijn verschillende landschappelijke elementen van belang. En een redelijke waterkwaliteit speelt daarbij eveneens een belangrijke rol.</p> <p>Schonen en baggeren dient gefaseerd te worden uitgevoerd, bijvoorbeeld iedere keer dat het nodig is eenderde of eenvijfde deel. Dit hangt sterk af van de verlandingsnelheid. Dit alles moet per biotoop/plek duidelijk inzichtelijk worden en worden opgenomen in een beheersplan. Zo wordt het beoogde beheer duidelijk voor andere belangenpartijen, zoals gemeenten, waterschap en provincie. Werk hier aan.</p>			4

5. Bos, struwelen, erfbeplanting

Natuurlijke nestelplaatsen/broedplaatsen/schuilmogelijkheden : **Maximum aantal punten 7**

X	Doornstruiken aanwezig (2)	X dichte doornstruiken (1)	3
X	Groenblijvende planten aanwezig (2)		2
X	Andere natuurlijke nestmogelijkheden aanwezig (2)		2
<p>Houtige beplantingen met een kruidachtige onder- en zoombegroeiing herbergen een rijk insectenleven en zijn daardoor aantrekkelijk voor insectenetende vogels. Dit is ook toe te schrijven aan de variatie in het microklimaat dat samengaat met een gevarieerd vegetatiestructuur. De overgang van bos naar grasland dient via mantel- en boomvegetaties geleidelijk te zijn. Hierdoor ontstaan luwe hoeken voor warmteminnende insecten waaronder dagvlinders en bijen. Ga bijvoorbeeld daarom op plekken waar hakhout aanwezig is gefaseerd te werk, wanneer er moet worden afgezet.</p>			7

6. Wand/gevelbegroeiing : Maximum aantal punten 3

O	De wanden van de gemeenschappelijke opstallen zijn min of meer begroeid (2)	<p>O begroeiing van de winkel bestaat uit inheemse klimplanten, namelijk (1)</p> <p>O begroeiing bestaat uit andere beplanting, namelijk</p>	

b. OVERIGE INRICHTING T.B.V. DIEREN**1. Droge muren/stapel muren : Maximum aantal punten 12**

X	Droge/stapel muren aanwezig (2)		2
X	Open niet gevoegde delen zijn aanwezig (2)	X Varens, grassen en bloeiende planten hier en daar in de voegen of op de muur aanwezig (2)	4
X	Mos begroeiing op droge/stapel muren (2)		2
X	Meerdere specifieke muurplanten aanwezig (2)		2
X	Optimale muurbedekking (2)		1
Stapelmuren zijn uitgebreid over het terrein en voorzien van bijbehorende begroeiing. Maar er kan nog immer uitbreiding plaatsvinden op dit vlak. Blijf uitbreiden waar mogelijk.			11

2. Kunstmatige broedplaatsen/nestplaatsen/schuilmogelijkheden Kunstmatige schuilgelegenheden van natuurlijk materiaal: **Maximum aantal punten 20**

X	Steenhopen aanwezig (4)		3
X	Houtwallen/rillen aanwezig (4)		4
X	Holen aanwezig (4)		3
X	Broeihoop aanwezig (4)		3
X	Dood onbehandeld hout aanwezig (2)		2
X	Bundels van droge plantenstengels (2)		2
De ringslang wordt het meest aangetroffen in de buurt van water en er moeten voldoende kikkers en paden aanwezig zijn. De broedhoop grootte moet minimaal 4 m2 zijn en 1 m hoog zijn. Ook een ligging in de luwte is van belang en de aanwezigheid van de soort in de omgeving. De huidige situatie ziet er goed uit, maar zorg er wel voor dat de benodigde randvoorwaarden blijven gehandhaafd, zodat bewoning mogelijk is. Bedenk dat de mens de grootste vijand is van de natuur!			17

Kunstmatige schuilgelegenheden van overig materiaal: **maximum aantal punten 12**

X Verschillende nestkasten aanwezig (2)		2
X Bijzondere of uitwendige nestelmogelijkheid aangebracht (2)		2
X Vleermuiskasten aanwezig (2)		2
X houtblokken met kunstmatige boorgaten aanwezig (o.a. voor solitairbijen) (2)		2
X Hommelnestkasten aanwezig (2)		2
X Andere insectenhopen aanwezig (mieren) (2)		2
		12

Inhoud:

C. *Opstallen en dode materialen van de afdeling*

1. Gebruikte beschermende middelen op gemeenschappelijke opstallen
2. Dakbedekking op gemeenschappelijke opstallen
3. Verhardingen

C. OPSTALLEN EN DODE MATERIALEN VAN DE AFDELING**1. Gebruikte beschermende middelen op gemeenschappelijke opstallen : maximum aantal punten 6**

Meerdere antwoorden mogelijk

Toelichting waarop gebruikt

☐	Geen (onbehandeld) (2)			
☐	Lijolieverf (2)			
☒	Verf op waterbasis (2)			2
☐	Andere verf			
☒	Beits		Winkel	
☐	Geïmpregneerd			
☐	Anders, namelijk...			
				2

2. Dakbedekking op gemeenschappelijke opstallen : Maximum aantal punten 10

Meerdere antwoorden mogelijk

opstal

☒	Vegetatiedak (6)	(op dak hok brander)		2
☐	Rietendak (2)			
☐	Dakpannen (2)			
☐	EPDM-rubber			
☐	Rubberroïd			
☐	Bitumen/asfalt			
☐	Eterniet/asbest			
☐	Overig			
				2

3. Verharding : Maximum aantal punten 6

Meerdere antwoorden mogelijk

X	Graspaden (2)		2
X	Houtsnippers (2)	Insectentuin, azaleatuin	2
X	Grint	Wijze van onderhoud: X begroeiing toegestaan (1) O geen begroeiing toegestaan	1
O	Tegels		
O	Halfverharding	Wijze van onderhoud: O begroeiing toegestaan (1) O geen begroeiing toegestaan	
O	Asfalt/bitumen		
O	Anders	namelijk.....	
Houtsnippers verrijken onbedoeld de bodem, gebruik ze niet te veel. Schelpen bestaan hoofdzakelijk uit kalk en hebben een positieve uitwerking op zure bodems. Deze bodembedekking is daarom veelal gunstiger voor het leefmilieu.			5

Inhoud:

D. Inkoop/winkel

1. Aanbod biologische en gangbare producten
2. Aanbod beschermende middelen
3. Aanbod bouw- en tuinmaterialen
4. Aanbod materialen voor afscheidingen
5. Aanbod ondersteunende producten ten behoeve van dieren

D. INKOOP/WINKEL (daadwerkelijk aanwezig, dan wel via bestelling)

- 1. Aanbod diverse producten : Maximum aantal punten 18, indien van een product zowel de biologische als de gangbare uitvoering wordt aangeboden wordt 1 punt per product toegekend.**

	Biologisch	Gangbaar	
☐ Bestrijdingsmiddelen	(2)		
☐ Meststoffen	(2)		
☐ Potgrond	(2)		
☐ Zaai- en plantgoed (<i>Bij de Kas</i>)	(2)		
☐ Staken	(2)		
☐ Anticorrosiemiddelen	(2)		
☐ Folies	(2)		
☐ Lijmen	(2)		
☐ Anders:	(2)		
			nvt

2. Aanbod beschermende middelen : Maximum aantal punten 4

☐ Lijnolieverf (2)		
☐ Verf op waterbasis (2)		
☐ Andere verf		
☐ Beits		
☐ Impregneer middelen		
☐ Overig		
		nvt

3. Aanbod bouw- en tuinmaterialen : Maximum aantal punten 4

☐ Hout	☐ Onbehandeld (2) ☐ Behandeld	
☐ Gerecycled materiaal (2)		
☐ Steen		
☐ Dakpannen		
☐ EPDM-rubber		
☐ Rubberroïd		
☐ Bitumen/asfalt		
☐ Eterniet/asbest		
☐ Overig		
		nvt

4. Aanbod materialen voor afscheidingen : Maximum aantal punten 1

☐ Onbehandeld hout (1)		
☐ Geïmpregneerd hout		
☐ Gaas		
☐ Anders, namelijk ...		
		nvt

5. Aanbod ondersteunende producten ten behoeve van dieren : Maximum aantal punten 2

☐ Aanwezig (2)		
		nvt

Inhoud:***E. Interne Milieuzorg***

1. Energiebronnen en -gebruik
2. Scheiding, opslag, hergebruik en verwerking afvalstoffen (milieustation)
3. Opvang en afvoer van regen- en/of afvalwater

E. INTERNE MILIEUZORG**1. Energiebronnen en -gebruik voor gemeenschappelijke opstallen : Maximum aantal punten 9**

X	Elektra		
X	Zonne-energie (2)		2
O	Windenergie (2)		
O	Gas		
X	Maatregelen voor zuinig energiegebruik zijn genomen (5)		2
			4

2. Scheiding, opslag, hergebruik en verwerking afvalstoffen (milieustation) -collectief- Maximum aantal punten 11. Voor elke categorie gescheiden inzameling: 1 punt.

O	Inzamelen huishoudelijk chemisch afval in afgesloten depot		
X	Inzamelen papier		1
X	Inzamelen glas		1
X	Inzamelen GFT-afval		1
X	Composteren GFT-afval	X Composthoop collectief ingepast in de omgeving (1)	2
X	Inzamelen overig groen afval		1
X	Composteren overig groenafval		1
X	Hergebruik van snoeihout		1
X	Hergebruik van bouwafval		1
O	Anders, namelijk ...		
			9

3. Opvang en afvoer regen- en/of afvalwater : Maximum aantal punten 5

☒ Opvang regenwater voor direct gebruik (bv.regenton) (1)	☒ Regenwater wordt gebruikt (1)	2
☒ Afvoer regenwater naar vijver /sloot (1)		1
☒ Afvoer regenwater naar poel (1)		1
☐ Afvoer regenwater naar bezinkput		
☐ Afvoer regenwater naar riool		
☐ Afvoer afvalwater naar oppervlaktewater		
☐ Afvoer afvalwater in bodem (septic tank)		
☐ Afvoer afvalwater naar helofytenfilter (zuiveringsveld) (1)		
☒ Afvoer van afvalwater via riool		
☐ Ander, namelijk, ...		
		4

Inhoud:

F. Voorlichting door de afdeling

1. Voorlichtingsplan
2. Schriftelijke voorlichting via clubblad
3. Voorlichting via mededelingenbord
4. Voorlichting in de winkel/inkoop
5. Tuinbegeleiding
6. Cursussen, lezingen, tentoonstellingen, excursies

F. VOORLICHTING DOOR AFDELING

1. Voorlichtingsplan : Maximum aantal punten 6

☐ Aanwezig (1)		
☐ Wordt actief uitgevoerd (5)		
Maak een voorlichtings- of communicatieplan waarin activiteiten, doelen, doelgroepen en tijdsplan zijn uitgezet. Een handzaam stramien is verkrijgbaar bij het AVVN.		0

2. Voorlichting via clubblad, (digitale nieuwsbrief) en website : Maximum aantal punten 15

	regelmatig	af en toe	nooit	
X Voorlichting over milieuvriendelijk tuinieren	X (5)	(1)		5
X Voorlichting over natuur	X (5)	(1)		5
X Voorlichting over andere relevante onderwerpen	X (5)	(1)		5
				15

3. Voorlichting via mededelingenbord : Maximum aantal punten 5

Voorlichting over natuurlijk tuinieren	X regelmatig (5) O soms (1) O nooit	5
		5

4. Voorlichting in de winkel/inkoop : Maximum aantal punten 4

☐	Mondeling (door beheerder) (2)		
☐	Schriftelijk (bij producten of aan de balie) (2)		
			nvt

5. Tuinbegeleiding (persoon of commissie) : Maximum aantal punten 9

☒	Aanspreekpunt aanwezig (5)		5
☒	Aanspreekpunt houdt noodzakelijke kennis regelmatig bij	Via X tijdschriften en boeken (1) X cursussen (2) X anders (1)	4
			9

6. Cursussen, lezingen, tentoonstellingen, excursies : Maximum aantal punten 25

		regelmatig	af en toe	nooit
X Cursussen	X (5)	(1)		5
X lezingen	X (5)	(1)		5
X Tentoonstellingen	(5)	X (1)		1
X Excursies	X (5)	(1)		5
X Anders: audio-rondwandelingen, natuurwaarnemingen.	X (5)	(1)		5
Er wordt veel op deze activiteiten ingezet, blijf dit doen en werk aan versterking van vrijwilligers samen met organisaties zoals bijvoorbeeld het IVN en geef hen de gelegenheid workshops en cursussen te geven.				21

III BIJZONDERE ELEMENTEN

Bijzondere elementen (max 5 punt per element)		
Kabouterp pad met vragen en opdrachten		5
Plantenkas en kweektuin	Uitgebreid	5
Fraaie en duurzame informatieborden	3 algemene en circa 4 speciale	5
Vogelbos		4
Banken voor bezoekers		3
Paddenpoel		4
Insectenhotel	Vergroting	3
Beeldenroute		3
Ooievaarsnest		2
Waterpompje op zonne-energie		2
Begroeide muren ingang		3
Mooie onderbegroeiing insectenmuur		1
Inventarisatiemap (losbladig)	Met updates	3
IJsvogelwanden		3
Egeltrapjes		2
Verkoop plant- en zaaigoed bij de kas.	Er is goed in gespeeld op de toename en belangstelling voor zaai- en plantgoed.	2
Bomenroute		4
Thematuinen, milieubouw, biotopen		29
Wilde bloementuin naast Paddenpoel	2	
De insectentuin	3	
Tuin Maria Hofker	5	
Eetbare tuin	4	
Varentuin	5	
Boerentuin	5	
Boomgaarden	5	
Educatie I	Algemeen, zoals voorlichting, monitoring en de boekenkasten.	5
Educatie II	(school)jeugd	5
Afsluitende opmerkingen en adviezen:		93
<p>1. Probeer zoveel mogelijk toegang te verschaffen tot informatie over natuurlijk tuinieren en bijbehorende flora en fauna. In of bij de kas kan mogelijk een informatiepunt/tafel worden gemaakt met bord en brochures etc. Maak hier werk van en ga zo door. Bekijk of het hier tevens mogelijk is wat ondersteunend materiaal te verkopen. Misschien kan er zelfs een kleine blokhut met vegetatiedak worden geplaatst als winkeltje en informatieplek? Er is op dit gebied veel mogelijk. Een idee is misschien in te gaan op de huidige nieuwe ontwikkeling van de zogenaamde 'Tiny houses' en niet om in te wonen, maar wel als een bruikbaar informatiepunt te gebruiken. Misschien kan dit idee nader uitgewerkt worden in samenwerking met deze organisatie. Zo kan het mes aan twee kanten snijden.</p>		

- 2. Al met al, er is wederom veel werk verzet! Wat betreft de toekomst(visie): Maak een beleidsplan dat dient als onderbouwing van het terrein als een toekomstig 'natuurreservaat'. Met deze toekomstvisie is begonnen en zal 3 jaar in beslag nemen. Hierin zullen de educatieve en sociale aspecten terugkomen in alle zaken en met de juiste kennis en bijbehorende mensen moeten worden geworven. Het komt er op aan verbinding te maken met zoveel mogelijk organisaties, die behulpzaam kunnen zijn en te gaan samenwerken. De werkgroep Dijkzicht en toekomst is gestart en richt zich op bewustwording, kennisoverdracht en visie. Wat een goed en belangrijk initiatief!**